

їх у державні; інвестують у цінні папери на продаж та до погашення; не зацікавлені у прямих інвестиціях в асоційовані та дочірні компанії, а також в торгіві цінні папери.

Отже, основною формою банківських інвестицій є фінансові інвестиції та вкладення капіталу у придбання нематеріальних активів. При цьому більшість банків недостатньо інвестують реальний сектор економіки України, що зумовлено їх неготовністю надавати значні й довгострокові кредити, нестійкістю функціонування виробничих підприємств, відсутністю реальних структурних перетворень у вітчизняній економіці, а відтак – високими ризиками.

Література.

1. Костюк О. Визначення особливостей корпоративного управління в інвестиційних банках / О. Костюк, Ю. Лапіна // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://archive.nbuv.gov.ua>.
2. Про інвестиційну діяльність / Закон України № 1560-ХІІ від 18.09.1991 р. // [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.
3. Показники банківської діяльності / Асоціація українських банків // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://aub.org.ua>.

ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО РОЗУМІННЯ СУТНОСТІ БАНКІВСЬКИХ РИЗИКІВ

*Мазурук Т. Є., студентка
Науковий керівник: Пріхно І. М., к.е.н., доцент
Черкаський державний технологічний університет*

Ризик є невід’ємною складовою діяльності будь-якої організації незалежно від форми власності та територіального розміщення, а також в умовах швидких економічних перетворень.

Це зумовлено інтенсифікацією науково-технічного прогресу, інтеграційними та глобалізаційними процесами. Найбільша частка ризиків припадає на банківський сектор, адже діяльність банківських установ безпосередньо залежить від економічної та політичної ситуації в країні. Також основою банківської діяльності є надання кредитів та депозитів, та організація способів платежу, які забезпечують комфортне обслуговування клієнтів банку, що неодмінно наражає банк на ризик, тому розуміння і правильна оцінка

цих ризиків дозволяє зменшити або ж уникнути витрат, які притаманні банківським операціям. Якщо ж банківський ризик буде недооцінений, то він перетвориться у структурований, що завдасть непоправної шкоди цілому банку.

Ризики притаманні всім сферам банківської діяльності. Більшість ризиків пов'язана з активними операціями банку, насамперед кредитною та інвестиційною діяльністю. Діяльність щодо залучення коштів на вклади (депозити), на розрахункові та поточні рахунки також пов'язана з багатьма ризиками. Той факт, що банк здійснює одночасно й активні, й пасивні операції, вказує на додаткові чинники ризику та зумовлює розробку особливого підходу до обмеження їх впливу, що отримав назву «управління активами і пасивами». Діяльність операційних підрозділів, застосування інформаційних технологій і реалізація концепції маркетингу пов'язані з низкою функціональних ризиків, які теж можуть негативно позначитися на прибутку та капіталі банку. Нарешті, на банк у цілому впливають зовнішні ризики; деякі з них (наприклад, ризик невідповідності умовам державного регулювання) мають першорядне значення для його діяльності. Тому аналіз ризиків входить до числа ключових завдань стратегічного управління банком.

Загальні і спеціальні підходи до розуміння сутності ризиків банків і банківської системи та їх видової різноманітності досліджені в працях таких вітчизняних та зарубіжних авторів, як Ф. Бутинець, А. Герасимович, Т. Васильєва, Т. Косова, А. Лобанов, А. Чугунов, І. Парасій-Вергуненко, Л. Примостка, В. Севрук, М. Фрост Стівен та ін. Вищезгадані вчені й фахівці внесли великий вклад у розробку теоретичних і практичних аспектів щодо розуміння сутності ризиків банківського сектора та їх класифікації та ідентифікації. Незважаючи на наявність праць, присвячених вивченню проблеми, що досліджується, як у зарубіжній, так і у вітчизняній літературі, на сьогоднішній день питання, пов'язані з банківськими ризиками, потребують виконання подальших наукових досліджень.

При дослідженні поняття «банківський ризик» у більшості випадків вчені намагаються адаптувати визначення категорії «ризик» до специфічних умов його виникнення у банківській діяльності. Аналіз наявних у літературних джерелах визначень поняття «банківський ризик» (табл. 1) вказує на те, що більшість з них є подібними, а відмінності полягають переважно в обраному підході до розуміння сутності ризику в цілому.

Таблиця 1 - Огляд визначень поняття «банківський ризик»

Автор, джерело	Визначення
Т. Васильєва [1, с. 25]	Кількісно оцінена ймовірність невідповідності обсягових, просторових та часових параметрів фінансових потоків банку очікуваним; яка формується у результаті цілеспрямованої дії або бездіяльності зацікавлених суб'єктів економічних відносин, що відбивається на зміні його фінансового стану та динаміки розвитку
І. Парасій-Вергуненко [2, с. 178]	Під банківським ризиком розуміють можливість зазнати втрат у разі виникнення несприятливих для банку обставин
Л. Примостка [3, с. 17]	Ймовірність недоотримання доходів або зменшення ринкової вартості капіталу банку внаслідок несприятливого впливу зовнішніх чи внутрішніх чинників
В. Севрук [4, с. 43]	Невизначеність результату банківської діяльності та можливі несприятливі наслідки у випадку невдачі

У розглянутих інтерпретаціях поняття «банківський ризик», як правило, акцентується увага на його фінансовому характері, що виявляється у формі можливих результатів ситуації ризику.

Існує безліч варіантів класифікації банківських ризиків (табл. 2).

Таблиця 2 - Види ризиків банківської діяльності

Група ризику	Категорія ризику
Зовнішні ризики (ризики операційного середовища)	<ul style="list-style-type: none"> – ризики стихійних лих; – ризики країни; – політичні ризики; – нормативно-правові ризики; – ризики конкуренції.
Внутрішні ризики (ризики управління, ризики організації банківських операцій, фінансові ризики)	<ul style="list-style-type: none"> – ризики шахрайства; – ризики неефективної організації; – ризик нездатності керівництва приймати раціональні рішення; – ризик неефективності системи стимулювання працівників; – ризик операційних або накладних витрат (ризик неефективності); – ризик впровадження нових продуктів та технологій; – кредитний ризик; – процентний ризик; – ризик ліквідності; – інвестиційний ризик; – валютний ризик; – ризик неплатоспроможності.

Як відмічає Л.О. Примостка [3, с. 11-13], до зовнішніх належать ризики, пов'язані зі змінами у зовнішньому щодо банку середовищі і безпосередньо незалежні від його діяльності. Це – політичні, правові, соціальні та загальноекономічні ризики, що виникають у разі загострення економічної кризи у країні, політичної нестабільності,

війни, заборони на платежі за кордон, консолідації боргів, введення ембарго, відміни імпорتنих ліцензій, стихійного лиха (пожежі, повені, землетруси), приватизації, націоналізації, неадекватного правового регулювання тощо.

Вплив зовнішніх ризиків на результативність роботи банку винятково високий, управління цими ризиками найскладніше, а іноді й неможливе. Для їх оцінювання застосовуються в основному логічні методи аналізу.

До внутрішніх належать ризики, що виникають безпосередньо у зв'язку з діяльністю конкретного банку. Чим ширше коло клієнтів, партнерів, зв'язків банку, банківських операцій, послуг, тим більше внутрішніх ризиків супроводжує його роботу. Порівняно із зовнішніми внутрішні ризики краще піддаються ідентифікації та квантифікації.

Ризик, присутній практично в будь-яких банківських операціях. Причинами його виникнення можуть бути [2, с. 179]:

- 1) ризик обумовлений можливою, неплановою зміною умов діяльності, що визначають видатки банку на забезпечення власної діяльності;
- 2) ризик, що обумовлений появою збитків;
- 3) ризик, пов'язаний із втратами, які сприймаються як непередбачене зниження банківського прибутку.

Отже, специфіка банківських ризиків тісно пов'язана з сутністю банківської діяльності, яка переважно обумовлюється виконанням функцій фінансового посередництва на грошовому ринку. Банківська діяльність передбачає істотний рівень соціальної відповідальності, оскільки банки при здійсненні активних операцій переважно ризикують грошовими коштами клієнтів. З іншого боку, трансформація банками параметрів грошових коштів (валюта, строк, ставка тощо), у процесі їх перерозподілу, обумовлює ризиковий характер більшості банківських операцій.

Різні види ризиків спричиняються різноманітними факторами та по-різному впливають на стійкість банку. Серед значної кількості ризиків, пов'язаних з банківською діяльністю, винятково важливу роль відіграють фінансові ризики базових (депозитних та кредитних) банківських операцій. Ця теза обумовлюється істотною величиною потенційних втрат, пов'язаних з реалізацією фінансових ризиків та переважаючою питомою вагою базових банківських операцій серед напрямів банківської діяльності.

Література.

1. Управління ризиками банків [Текст] : монографія у 2 томах. Т. 1 : Управління ризиками базових банківських операцій / [А.О. Єпіфанов, Т.А. Васильєва, С.М. Козьменко та ін.] / За ред. д-ра екон. наук, проф. А.О. Єпіфанова і д-ра екон. наук, проф. Т.А. Васильєвої. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2012. – 283 с. 5
2. Парасій-Вергуненко І.М. Аналіз банківської діяльності : [навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц.]. / І.М. Парасій-Вергуненко. – К. : КНЕУ, 2003. – 347 с. 7
3. Примостка Л.О. Банківські ризики : теорія та практика управління [Текст] : монографія / Л.О. Примостка, О.В. Лисенюк, О.О. Чуб; Мін-во освіти і науки України, ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана». – К. : КНЕУ, 2008. – 456 с. 8
4. Севрук В.Т. Банковские риски [Текст] / В.Т. Севрук. – М.: Дело, 1995. – 72 с. 9

ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ БАНКІВСЬКИМ КАПІТАЛОМ

Пантелей А. П., студентка

*Науковий керівник: Ткаченко Ю. В., к.е.н., доцент
Черкаський державний технологічний університет*

Розвинута банківська діяльність є однією з ключових показників сучасного економічного розвитку держави. Кризові явища, які спостерігаються останнім часом на світових фінансових ринках, породили не тільки пильну увагу до банківського сектору, а й до проблем капіталу банку, його регулювання і управління. Безумовно, з тим що склалися несприятливі умови для банківського бізнесу в першу чергу пов'язана нестабільність світового фінансового ринку, стрімкі зміни цін на нафту, але разом з тим аналіз вітчизняної банківської справи показує, що нестійкість банків визначається низькою якістю банківського менеджменту. Однак необхідність управління капіталом банку зумовлена як увагою з боку наглядових органів, так і внутрішньою потребою самих банків, тому що від розміру капіталу банку і його структури багато в чому залежать можливості збільшення вкладень в економіку країни і розширення спектра послуг, що надаються клієнтам банку.

Окремі питання економічного змісту, формування та оцінки капіталу банку розглянуті в роботах таких вітчизняних учених, як